

Reactie Fluvius:

Federaal ontwikkelingsplan van het transmissienet met betrekking tot de periode 2024-2034

V04. 16/01/2023

1 Kadering

In november 2022 nodigde Elia alle stakeholders uit om deel te nemen aan deze publieke consultatie over het ontwerp van het federaal ontwikkelingsplan van het transmissienet (110 kV tot 380 kV) met betrekking tot de periode 2024-2034 en het bijbehorende milieueffectenrapport.

De volledige documenten van de publieke consultatie zijn te vinden via de link:

https://www.elia.be/nl/publieke-consultaties/20221102_public-consultation-on-the-federal-development-plan-2024-2034

Het ontwikkelingsplan bevat een gedetailleerde raming van de behoeften aan transmissiecapaciteit en geeft de onderliggende hypothesen waarvan Elia is uitgegaan bij het opstellen van het plan. Het beschrijft ook het investeringsprogramma waartoe de transmissienetbeheerder zich wenst te engageren om aan die behoeften tegemoet te komen. Bij de opmaak van het voorliggende ontwerpplan geeft Elia aan rekening te hebben gehouden met verschillende studies en analyses zowel op Europees niveau als op Belgisch niveau, om de behoeften aan transmissiecapaciteit en stabiliteit van het Belgische hoogspanningsnet te bepalen voor de tijdshorizon van het plan en de jaren daarna.

Elia organiseert deze consultatie zodat de stakeholders het ontwerpplan kunnen raadplegen. De consultatie loopt **van 2 november 2022 tot en met 16 januari 2023**.

Dit document omvat de algemene reactie van Fluvius op het ontwerpplan van Elia en heeft als doel onze bezorgdheden en verbeter suggesties over te maken zodat deze kunnen worden in aanmerking genomen bij de opmaak van de definitieve versie van het ontwikkelingsplan.

2 Algemene opmerkingen

2.1 Algemeen

Fluvius is tevreden met het feit dat Elia zijn ontwerp van federaal ontwikkelingsplan publiek consulteert. Dit laat ons toe om alsnog feedback te geven zodat de plannen waar nodig beter kunnen worden afgestemd op de specifieke noden die ten gevolge van de energietransitie bij de distributienetbeheerders ontstaan. Immers gaan de plannen van Elia uit van een top down benadering waar de hypothesen van groei van ondermeer grootschalige integratie van hernieuwbare energie, de doorgedreven elektrificatie op federaal vlak en het optimaal benutten van de bestaande infrastructuur om de investeringskosten onder controle te houden als belangrijke principes naar voor worden geschoven. Er wordt ons inziens te weinig rekening gehouden met de noodzakelijke interactie tussen de ontwikkeling van het transmissienet en deze van het distributienet.

Een top down vertaling van de geïdentificeerde systeembehoefte biedt onvoldoende tijdige oplossingen voor de specifieke lokale noden van de distributienetbeheerder op vlak van ter beschikking stellen van de nodige capaciteit en spanningshuishouding op de koppelpunten en verder in het net.

Daarnaast brengt een eenzijdige federale benadering met betrekking tot de inzet van de flexibiliteit beschikbaar op de distributienetten ten behoeve van balancering en adequacy, bijkomende risico's en onzekerheden voor de distributienetbeheerders met zich mee. Hierdoor dreigen noodzakelijke investeringen met betrekking tot het ter beschikking stellen van de nodige onthaalcapaciteit te worden uitgesteld en ontstaan er bijkomende technische uitdagingen in kader van netbeheer op de netten van de distributienetbeheerder.

We vragen dan ook concreet aan Elia om de distributienetbeheerders nauwer te betrekken bij de opmaak van de investeringsplannen zodat er maximaal en proactief rekening kan worden gehouden met de specifieke noden van de distributienetbeheerders op vlak van ter beschikking stellen van capaciteit, spanningshuishouding en de inzet van flexibiliteit. Dit moet Fluvius toelaten om een correcte dienstverlening te verzekeren en de operationele veiligheid van onze netten ten allen tijde te garanderen.

2.2 Investeringsbeleid ten aanzien van de distributienetbeheerders

De uitgangspunten betreffende de investeringspolitiek ten aanzien van de behoefte aan extra transformatorcapaciteit naar de netten op middenspanning van de distributienetbeheerders houden onvoldoende rekening met de toenemende capaciteitsbehoefte ten gevolge van de elektrificatie zoals aangegeven in onze investeringsplannen. De onderschatting van lokale capaciteitsbehoeften op basis van de top down benadering, de veronderstelling van mogelijke alternatieve oplossingen en het arbitrage proces leiden tot een reactieve aanpak en maken dat er onvoldoende geanticipeerd wordt op de structurele capaciteitsbehoefte die ontstaat door de doorgedreven elektrificatie van verwarming, mobiliteit en door de massale integratie van decentrale hernieuwbare energiebronnen in de distributienetten. Dit alles resulteert in het feit dat er geen significante stijging wordt voorzien van het aantal te versterken of te vernieuwen koppelpunten om tegemoet te komen aan de stijgende noden van het distributienet dienaangaande. Nochtans hebben de Vlaamse distributienetbeheerders in hun investeringsplannen aangegeven dat ten gevolge van de elektrificatie er in de komende 10 jaar bij minstens 80 koppelpunten maatregelen nodig zijn om te voorkomen dat deze transformatorstations in de problemen komen omwille van capaciteitsbeperkingen. Rekening houdende met de doorlooptijden van dergelijke investeringsprojecten, die in de praktijk verschillende jaren in beslag neemt, is het noodzakelijk om proactief en rekening houdende met de planningshorizon in te zetten op de versterking van de koppelpunten met het distributienet.

In dat kader vermelden we eveneens dat het huidige systeem van nominatie van het ter beschikking gesteld vermogen (=Power Put at Disposal) geen goede basis vormt voor de noodzakelijke proactieve aanpak met betrekking tot een efficiënte en toekomstgerichte uitbouw van de koppelpunten met de distributienetten. Immers leidt de doorrekening van kosten op die basis tot rationalisering bij de nominaties door de distributienetbeheerders en is deze informatie dus niet representatief voor de capaciteitsbehoeften op langere termijn.

In dit verband vraagt Fluvius dan ook aan Elia om, op basis van een gecoördineerde aanpak tussen de transmissienetbeheerder en de distributienetbeheerders, op basis van de bottom-up systeembehoeften, rekening houdende met de te verwachten capaciteitsbehoeften op de koppelpunten en rekening houdende met de planningsaspecten van dergelijke investeringswerken, spoedig de nodige initiatieven te nemen om aan te vatten met een structurele versnelling van de noodzakelijk investeringen ten behoeve van de realistisch te verwachten capaciteitsbehoeften op de koppelpunten. Uiteraard zijn wij bereid om het reeds

opgestarte overleg dienaangaande verder te zetten en onze uitgangspunten zoals aangegeven in onze investeringsplannen verder toe te lichten. Immers is het belangrijk voor Fluvius dat de effecten van de uitgangspunten vertaald worden naar de impact op de individuele netcomponenten en koppelpunten.

2.3 Spanningsbeheer op het koppelpunt

Fluvius erkent de noodzaak om ten gevolge van de integratie van grote hoeveelheden aan hernieuwbare energie bronnen concrete maatregelen te nemen en de nodige spanningregelende middelen in te zetten. In dit ontwerp van federaal ontwikkelingsplan wordt geduid welke middelen (meer ondergrondse verbindingen, hogere netspanning, regelbare spoelen en condensatoren etc.) zullen worden ingezet om te voldoen aan de statische en dynamische spanningsregelingsbehoeften van het transmissienet. Als distributienetbeheerder kunnen we niet oordelen op welke manier de ingezette middelen effect zullen hebben op de op de spanningshuishouding en het reactief vermogensbeheer langs de secundaire zijde van de transformator en dus verder stroomafwaarts in het distributienet. Immers zijn we als distributienetbeheerder afhankelijk van de kwaliteit van de spanning op het koppelpunt en zijn we gehouden om enerzijds zelf de kwaliteit van de spanning aan onze netgebruikers te garanderen en anderzijds om het reactief vermogensbeheer op de koppelpunten met Elia en op onze netten te beheren en te optimaliseren.

We vragen dan ook aan Elia om ons de effecten van de ingezette middelen op de spanningshuishouding en op het beheer van reactief vermogen op onze netten met de daaraan verbonden tarieven zowel kwalitatief als kwantitatief in beeld te brengen. Immers heeft Elia ook een belangrijke rol te spelen in het handhaven van het spanningsbeheer naar de onderliggende netten en worden de specifieke maatregelen zoals compounding die daar aan moeten bijdragen niet toegelicht. Ook hier dienen de nodige afspraken gemaakt te worden zodat eventuele kosten van deze maatregelen op kostenreflectieve wijze worden doorgerekend aan het distributienet en de kwaliteit van de spanning ten allen tijde kan worden gegarandeerd.

2.4 Congestiegebieden en verband met gewestelijke plannen

Elia duidt in haar ontwerpplan de noodzakelijke samenhang tussen haar rol als netbeheerder op federaal niveau van het transmissienet en de rol als beheerder van het plaatselijk vervoernet in het Vlaams gewest. In die hoedanigheid maakt Elia eveneens een investeringsplan op voor het Vlaams gewest. Echter is het voor Fluvius onduidelijk welke projecten uit de gewestelijke investeringsplannen resulteren in initiatieven in het federaal plan en wat de exacte gevolgen daarvan zijn. Zo zijn de ambities op vlak van uitbouw, optimalisatie en gebruik van de 70/36 kV netten onduidelijk en de effecten op het transmissienet niet gespecificeerd. Het is, gelet op de toenemende vermogensbehoefte van distributiekanten ten gevolge van elektrificatie en integratie van grote decentrale productie-eenheden, noodzakelijk om hierover een gemeenschappelijk visie te ontwikkelen. Immers zal het in het kader van globale optimalisatie wenselijk zijn om op termijn meer klanten van de distributie aan te sluiten op hogere spanningsniveaus. Het is noodzakelijk om deze netten in overleg met de distributienetbeheerders verder uit te bouwen zodat ze zowel een lokaal transport functie kunnen opnemen als een distributie functie kunnen vervullen. In ieder geval mag de rationalisering van de lokale transmissienetten door over te schakelen naar hogere spanningsniveaus geen aanleiding geven tot het beperken van het aantal koppelpunten of de afbouw van

de 36 kV infrastructuur waardoor de beschikbaarheid hiervan voor de distributienetbeheerder en de toegang voor haar klanten beperkt zou worden.

We stellen in dat kader voor om concreet inzicht te krijgen in de beschikbare capaciteit en mogelijke congesties ter hoogte van elke verbinding van het koppelpunt met het (federaal) transmissienet. Daarnaast stellen we voor op projectbasis in de tabellen met projectinformatie expliciet verwijzing te maken naar de tabellen met projectinformatie in de gewestelijke investeringsplannen.

2.5 Inzet van flexibiliteit

Fluvius bevestigt graag het standpunt van Elia in verband met het feit dat ten gevolge van de gelijktijdige groei van de elektrificatie en de productie van hernieuwbare energie in de distributienetten investeringen nodig zijn in de Elia netten. Door in geval van gedegradeerde modus van het net in te zetten op flexibel netbeheer kunnen deze investeringen deels onder controle worden gehouden. Naast investeringen in het transmissienet zullen ten behoeve hiervan ook investeringen nodig zijn in de distributienetten. Hiervoor verwijzen we graag naar onze investeringsplannen. We stellen vast dat Elia de distributienetgebruiker als een belangrijke bron van flexibiliteit in kader van congestiebeheer op het Elia net beschouwt.

Ook stellen we vast dat naast het inzetten van het flexibiliteitspotentieel in kader van congestiebeheer op haar net, Elia ook overweegt flexibiliteitsmaatregelen zoals tijdelijk exploitatiebeperkingen in te zetten, dit om het optimaal gebruik van de bestaande infrastructuur, al dan niet in afwachting van uitvoering van infrastructuurwerken, te waarborgen.

Verder wordt verwezen naar het inzetten van meer geavanceerde vormen van flexibiliteit door de introductie van lokale algoritmen voor congestiebeheer bij de invoering van een CCMD (Consumer Centric Market Design)

Vooreerst moeten we vaststellen dat het inzetten van het flexibiliteitspotentieel van distributienetgebruikers in het kader van congestiebeheer op (lokaal) transmissienet in lijn moet gebracht worden met het Vlaams regelgevend kader dienaangaande en dat de inzet van flexibiliteit op ieder ogenblik moet beperkt worden opdat de operationele veiligheid op de distributienetten gegarandeerd kan worden. In de communicatie van de VREG wordt er verwezen naar een kader rond flexibiliteit (met referentie naar Smart charging synergies: conflicten en belangen rondom proposities voor slim laden – een verkenning (TKI Urban Energy), p. 15) waar er naast het inzetten op expliciete flexibiliteit gewezen wordt op de noodzaak om eveneens op basis van technisch / economische afwegingscriteria in te zetten op slimme infrastructuur en om gebruik te maken van impliciete flexibiliteit op basis van tarieven om gebruik van het net te optimaliseren en congestie te voorkomen. Pas nadien wordt expliciete flexibiliteit (eerst marktgebaseerde en later technische flexibiliteit) ingezet. Er zijn dan ook regels en afspraken nodig in verband met het afwegingsmechanisme voor het inzetten van flexibiliteit, de prioritering en eventuele vergoedingen voor het inzetten ervan.

In dat kader moeten eveneens de effecten en risico's van het inzetten van flexibiliteit ten behoeve van het globaal evenwicht in beeld gebracht worden om eventuele negatieve effecten ervan op de distributienetten uit te sluiten of te mitigeren.

Eveneens mag het inzetten van flexibiliteit niet tot resultaat hebben dat de noodzakelijke structurele investeringen ten behoeve van het ter beschikking stellen van de nodige capaciteit en ter versterking van de koppelpunten met de distributienetten nodeloos zouden worden uitgesteld of niet zouden worden doorgevoerd. Hierdoor worden er bijkomende risico's voor de operationele veiligheid van het distributienet geïntroduceerd.

Voor wat betreft de verwijzingen naar het CCMD van Elia als oplossing voor lokaal congestiebeheer en het ontsluiten voor flexibiliteit in kader van het globale evenwicht van het net, stellen we in vraag of dit initiatief concreet zal kunnen bijdragen aan de nodige oplossing van de reeds gekende concrete congestieproblemen op de koppelpunten met het distributienet. Daarnaast zou de introductie van een dergelijk model zeer ingrijpend zijn in de marktwerking en zijn de effecten ervan noch bewezen, noch getest, noch voldoende afgestemd met de distributienetbeheerders en andere marktpartijen. We erkennen dat bijkomende ontwikkelingen in kader van het faciliteren van de transactionele marktwerking in kader van flexibiliteit en het integreren ervan in de processen van de eerder contractuele leveringsmarkt op termijn wenselijk zijn. Het blijft echter noodzakelijk om rekening te houden met de reeds bestaande (gemeenschappelijke) ontwikkelingen op dat vlak en om de verschillende mogelijke oplossingen grondig te evalueren, vooraleer ingrijpende aanpassingen aan de marktwerking zouden worden doorgevoerd. De voorgestelde oplossingen voor de problematiek van Transfert of Energy in kader van flexibiliteit mogen zeker ook niet veralgemeend worden naar andere toepassingen zoals energiedelen waarvoor er reeds oplossingen bestaan of in ontwikkeling zijn.

Fluvius zal in dat verband dan ook via een afzonderlijk schrijven haar reactie op de lopende consultatie van de "CCMD design note" overmaken.

Algemeen moeten de nodige afspraken gemaakt worden rond toepassingsmodaliteiten, prioritering, producten, processen en systemen die in overleg moeten worden opgezet met betrekking tot het ontsluiting van de flexibiliteit beschikbaar bij de distributienetgebruikers in functie van de behoeften van Elia in kader van het globale evenwicht zodat de inzet er van geenszins aanleiding kan geven tot de introductie van risico's of kosten bij de distributienetbeheerders.

2.6 Onderbouw en hypothesen

Elia geeft in zijn ontwerpplan een duidelijk overzicht van de belangrijkste hypothesen voor België, dit in functie van verschillende horizonten en scenario's. Hier wordt het geïnstalleerd vermogen per specifieke technologie in beeld gebracht ten opzichte van het referentiescenario van 2021. Bepaalde van deze scenario's zijn gebaseerd op Europese en Belgische doelstellingen. De doorvertaling ervan naar het lokale niveau houdt mogelijks niet altijd rekening met specifieke eigenheden en evoluties op vlak van elektrificatie van de gewesten tot op het niveau van de individuele koppelpunten. Verdere duiding van de hypothesen op niveau van gewesten en koppelpunten zou de transparantie verhogen en moet de distributienetbeheerders toelaten om de assumpties en de impact ervan te evalueren en waar nodig in functie van hun eigen bottom-up scenario's bij te sturen. Zo kan de samenhang tussen de gewestelijke investeringsplannen van de distributienetbeheerders en het ontwerp van federaal ontwikkelingsplan verhoogd worden.